

Õnne Piimakarjatalu OÜ Esku farmi detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhinnang

Nimetus: Õnne Piimakarjatalu OÜ Esku farmi detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhindang

Töö teostaja: Adepte Ekspert OÜ
Reg nr 11453673
Tuukri tn 54, Tallinn 10120
Tel +372 5059914, +372 6732244
E-post info@adepte.ee

Töö tellija: Õnne Piimakarjatalu OÜ
Jõgeva maakond, Põltsamaa vald, Esku küla, Võhma tee 9, 48131
Tel +372 53459512
E-post: Taavo.Sefer@k-agro.ee

KSH ekspert: Piret Toonpere

Töö versioon: 27.04.2018

Sisukord

Sisukord.....	3
Sissejuhatus.....	4
1 Kavandatava tegevuse kirjeldus	6
2 Seotus strateegiliste planeerimisdokumentidega	7
1.1. Põltsamaa valla üldplaneering	7
3 Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond.....	8
4 Hinnang keskkonnamõju olulisusele.....	10
4.1 Mõju Natura alale ehk Natura eelhindamine	10
4.2 Mõju kaitstavatele aladele ja kaitsealustele liikidele.....	10
4.3 Mõju loomastikule ja taimestikule.....	10
4.4 Mõju maakasutusele ja pinnasele.....	10
4.5 Mõju veekvaliteedile ja hüdroloogiale.....	10
4.5.1. Mõju pinnaveele	10
4.5.2. Mõju põhjaveele	11
4.6. Loodusvarade kasutamine, jäätme- ja energiamahukus	12
4.7. Mõju õhukvaliteedile ja häiringud, sh müra, vibratsioon, soojus ja lõhn.....	12
4.8. Mõju inimese tervisele ning sotsiaalsetele vajadustele ja varale.....	13
4.9. Mõju mõju ajaloolise, kultuurilise või arheoloogilise väärtusega aladele	14
4.10. Avariolukordade esinemise võimalikkus	14
4.11. Lähipiirkonna teised arendused ja tegevused ning võimalik mõjude kumuleerumine.....	14
4.12. Muud aspektid.....	14
4.13. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalusi.....	14
Ettepanek KSH algatamise/algatamata jätmise kohta	15
Kasutatud materjalid.....	16

Sissejuhatus

Käesoleva keskkonnamõju strateegilise hindamise (KMH) eelhindangu koostas OÜ Adepte Ekspert (reg nr 11453673) 2018 aasta aprillis. Hindamise aluseks on Õnne Piimakarjatalu OÜ Esku farmi detailplaneeringu algatamise taotlus koos esialgse soovitava tegevuse kirjeldusega. Detailplaneeringu algatamise taotlus on esitatud Põltsamaa vallas Esku külas katastriüksustele 61602:002:0042; 61602:002:0043; 61602:002:0097 ja 61602:002:1910 farmikompleksi laienduse ja biogaasijaama rajamiseks vajaliku ehitusõiguse seadmiseks.

Tööd viis läbi keskkonnaspetsialist Piret Toonpere, kes omab KMH litsentsi KMH 0153 ning samuti KSH hindamisõigust vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 34 lg 4-le.

KSH eelhindangu koostamisel on lähtutud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusest nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“. Samuti on lähtutud Keskkonnaministeeriumi tellimusel 2015. aastal R. Kutsari poolt koostatud juhendist „KMH/KSH eelhindamise juhend otsustaja tasandil, sh Natura eelhindamine“. Kasutatud on ka juhendit: Peterson, K., Kutsar, R., Metspalu, P., Vahtrus, S. ja Kalle, H. 2017. Keskkonnamõju strateegilise hindamise käsiraamat.

Vastavalt KeHJS § 33 lõike 1 p 3 hinnatakse keskkonnamõju detailplaneeringute puhul, kui kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju ehk kuulub § 6 lõike 1 olulise keskkonnamõjuga tegevuste loetellu. Kui tegevus ei kuulu nimetatud seaduse § 6 lõike 1 olulise keskkonnamõjuga tegevuste loetelu hulka, tuleb vastavalt § 33 lõike 2 p 4 alusel anda eelhindang selle kohta, kas seaduse § 6 lõikes 2 toodud valdkondade tegevuste kavandamisel kaasneb oluline keskkonnamõju.

Antud laudakompleks kuulub juba käesoleval ajal KeHJS § 6 lõike 1 p 27 esitatud tegevuse alla (niisuguse kodulinnu-, sea- või veisefarmi püstitamine, kus saab kasvatada rohkem kui 60 000 lindu, 3000 siga kehamassiga üle 30 kilogrammi, 900 emist, 600 piimalehma, 800 ammlahma või 1200 noorveist, kelleks loetakse üle kaheksa kuu vanuseid lehmullikaid kuni poegimiseni ja üle kaheksa kuu vanuseid pulle). Ettevõttele on väljastatud keskkonnakompleksluba L.KKL.Jõ-160189, mis lubab farmis pidada 954 piimalehma, 760 noorveist ja 440 vasikat, kokku **2154 veisekohta**.

Taotletava planeeringu alusel soovitakse farmi laiendada viisil, mis tagaks mahutavuse 1550 lüpsilehmale (nendest 70 erivajadustega looma), 700 mullikale ja 300 vasikale (**2550 veisekohta**).

Farmikompleksile on koostatud 2012. aastal keskkonnamõju hindamise aruanne „Õnne Piimakarjatalu Osäüingu keskkonnakompleksloa muutmise taotluse keskkonnamõju hindamine“ (edaspidi KMH), mis on heaks kiidetud Keskkonnaameti poolt 17.07.2012 nr JT 6-7/34728-14. KMH hindas maksimaalse mahuna alternatiivi, kus Õnne PKT OÜ piimakarja laiendatakse vastavalt rekonstrueerimiskavale kuni järgmise veisekohtade arvuni (2154 veist), sh: kuni 954 lüpsilehma (sh kuni 720 lüpsitavat ja 234 erivajadustega lehma) uues lüpsi- ja olemasolevas poegimislaudas; kuni 350 lehmullikat vabapidamisega noorkarjalaudas (rekonstrueeritud endises lüpsilaudas); kuni 410 pullmullikat mullikalaudas; kuni 440 vasikat (kuni 6 kuud) Esku suurfarmi poegimis- ja kahes vasikalaudas. KMH ei tuvastanud toona soovitud mahtude juures ülenormatiivsete negatiivsete mõjude esinemist.

Õnne Piimakarjatalu OÜ Esku farmi detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhindang 27.04.2018

Planeeringuga kavandatud farmi laiendamise ulatus ei ületa KeHJS § 6 lg 1 p 27 künniskogust (600 piimalehma või 1200 noorveist), mille korral KMH läbiviimine oleks kohustuslik (lüksilehmade arv kasvab kuni 596 kohta ja noorloomade arv võrreldes hinnatud mahuga mõnevõrra väheneb).

Käesoleva eelhindangu tulemusena selgitatakse välja, kas Esku farmi laienduse detailplaneeringu menetluses on vajalik täiemahulise keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) algatamine või mitte.

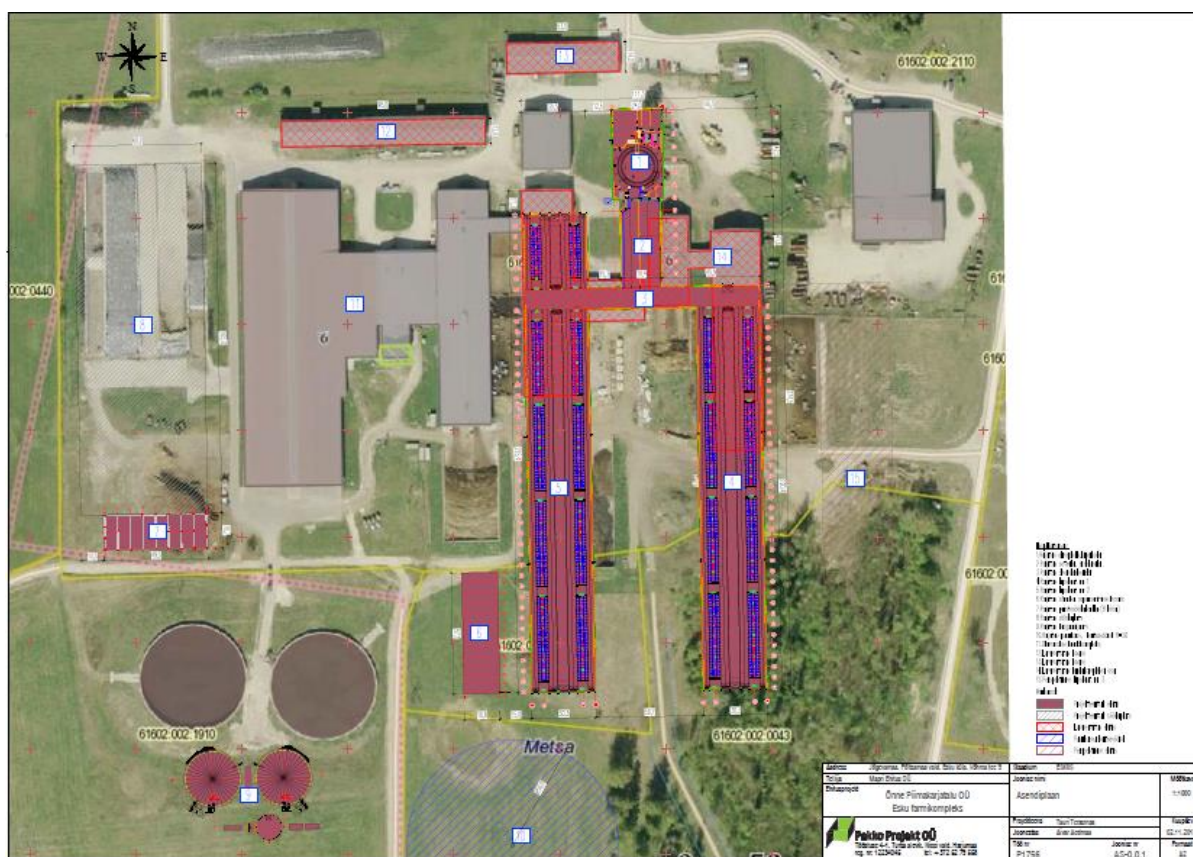
Lõpliku otsuse KSH algatamise vajalikkuse osas peab tegema kohalik omavalitsus ning enne otsuse tegemist tuleb küsida (DP algatamise otsuse eelnõu ja KSH eelhindangu põhjal) seisukohta kõigilt asjaomastelt asutustelt vastavalt KeHJS § 33 lõikele 6.

Esku farmil on käesoleval ajal kehtiv keskkonnakompleksluba. Seoses soovitava loomakohtade arvu tõusuga on vajalik kompleksloa muutmine. Vastav taotlus on Keskkonnaametile esitatud 30.11.2017. **Kompleksloa muutmise taotluse menetlusel kaalub loa andja ehk Keskkonnaamet keskkonnamõju hindamise vajalikkust ja koostab vastavasisulise eelhindangu.** Samas ei ole asjakohane detailplaneeringu algatamisel oodata vastava eelhindangu tulemusi. Vastavalt tööstusheite seaduse § 38 lõikele 2 kui kompleksloaga lubatavaks tegevuseks või sellise ehitise püstitamiseks, mille jaoks ehitusluba ei anta enne kompleksloa andmist, on vaja kehtestada detailplaneering, ei anta kompleksluba enne sellise detailplaneeringu kehtestamist. Seega kõigepealt on vajalik koostada detailplaneering, seejärel on võimalik väljastada keskkonnakompleksluba ja seejärel ehitusload.

1 Kavandatava tegevuse kirjeldus

Eelhindamise objektiks on Õnne Piimakarjatalu OÜ Esku farmi detailplaneeringu algatamise taotlus. Detailplaneeringu algatamise taotlus on esitatud Põltsamaa vallas Esku külas katastriüksustele 61602:002:0042; 61602:002:0043; 61602:002:0097 ja 61602:002:1910 farmikompleksi laiendamise ja biogaasijaama rajamiseks vajalike ehitusalade määramiseks ning kinnistute sihtostarvete osaliseks muutmiseks. Samuti on eesmärgiks anda planeeringuga ala liikluse, haljastuse ja tehnovõrkude põhimõttelised lahendused.

Detailplaneeringuga soovitakse määrata ehitusalad kolmest lüpsilehma plokist koosneva laudakompleksi rajamiseks (500+500+480 kohta). Samuti soovitakse ette näha ehitusalad puistesöödahoidla, sõnniku separeerimishoone, sõnnikust biometaanitootva biogaasijaama jt farmi juurde kuuluvate hoonete tarbeks. Planeeringualal paiknevad amortiseerunud hooned soovitakse lammutada ja alale 2011-2012 rajatud ja rekonstrueeritud laudad võetakse kasutusele noorkarja lautadena. Planeeringuga kavandatud tegevuse elluviimine on kavandatud etapiliselt perioodile 2018-2020.

Joonis 1. Kavandatud tegevus. Väljavõte esialgsest eskiisist.

2 Seotus strateegiliste planeerimisdokumentidega

1.1. Põltsamaa valla üldplaneering

Põltsamaa valla kehtiv antud planeeringuala hõlmav üldplaneering Esku küla alale uusi maa-alasid tootmise tarbeks ei kavanda. Planeeringuala on üldplaneeringus määratud suures ulatuses tootmiskaaks, ja planeeringualasse hõlmatud Metsa kinnistu, mis on määratud olemasolevaks elamumaaks.

Üldplaneering määrab Esku küla tiheasustusalaks, kus detailplaneeringu koostamine on kohustuslik. Üldplaneering märgib ka, et tööstuse rajamisel tuleks esmalt kasutusse võtta endiste majandite tootmishooned.

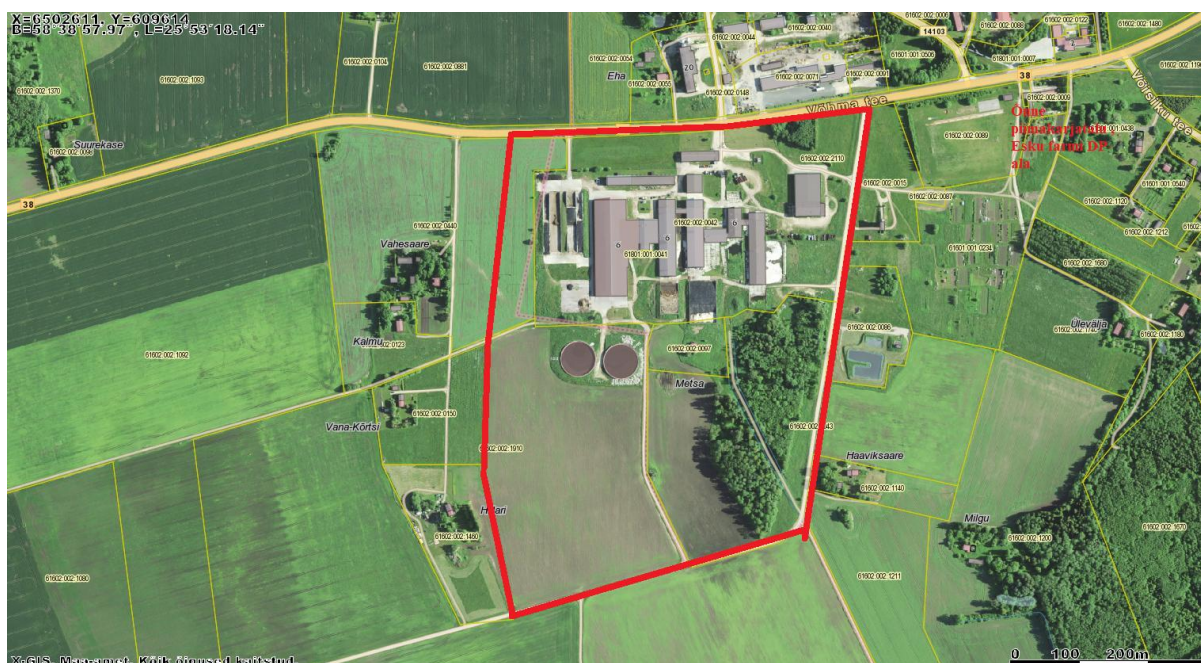
Detailplaneeringuga kavandatav farmiala laiendamist võib pidada üldplaneeringu põhimõtetega kooskõlas olevaks, sest farmi laiendust soovitakse rajada endise majandi territooriumile väljakujunenud põllumajandusliku tootmise alale.

3 Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

Õnne Piimakarjatalu OÜ Esku farm ja põllumaad asuvad Põltsamaa valla edelaosas pikaajalise põllumajandustootmise piirkonnas. Esku farm koos muude tootmishoonetega asub Esku küla keskses. Esku farm on ida suunas asuvast Põltsamaa linna piirist ja Põltsamaa jõest ca 4,5 km kaugusel.

Planeeringuala põhjapiir kulgeb mööda Põltsamaa – Võhma riigimaanteed. Teisel pool teed piknevad tootmismaad ja maatulundusmaad. Planeeringualast ida suunas jäävad tootmismaa, maatulundusmaa, jäätmehoidlamma ja elumumaa sihtotstarbega kinnistud, lõuna suunas maatulundusmaad ja lääne suunas maatulundusmaad koos talumajapidamistega.

Veisefarmi mõjupiirkonda jääb enamus Esku küla keskosast koos elamute (lähim elamu ca 60 m kaugusel kaitse piirist lääne suunas) ja taluhoonetega.

Joonis 2. Planeeringuala paiknemine. Planeeritava ala piir on tähistatud punase joonega. Alus: Maa-ameti Geoportaali ortofoto.

Planeeringuala hõlmab kinnistuid:

- Võhma tee 9, 61602:002:0042, 12,1818 ha, 100% tootmismaa;
- Õnne, 61601:002:0043, 10,97 ha, 100% maatulundusmaa;
- Metsa, 61602:002:0097, 0,8406 ha, 100% elumumaa;
- Uuekõrtsi, 61602:002:1910, 44.14 ha, 100% maatulundusmaa.

Planeeringuala lähipiirkonnas ei asu Natura 2000 ala ega muid kaitstavaid loodusobjekte.

VEKA andmetel paikneb planeeringualal puurkaev PRK0011607. Tegu on ilmselt eksliku koordinaatide kandega ja kaevu reaalne asukoht on kinnistul 61602:002:0087. Asjaolu tuleb täpsustada detailplaneeringu koostamise käigus.

Õnne Piimakarjatalu OÜ Esku farmi detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhindang 27.04.2018

Samuti paiknevad planeeringualal 2018 rajatud puurkaevud PRK0057549 ja PRK0057550. Tegu on 51 m sügavuste Siluri-Ordoviitsiumi Adavere-Põltsamaa põhjaveekogumi kaevudega. Mõlema kaevu vesi vastab enamike kvaliteedi näitajate poolest joogivee nõuetele (põhjavee I kvaliteediklass), väljaarvatud hägusus 39-43 NTU (piirnorm 3 NTU); raua sisaldus 1,44-1,48 mg/l vastab III kvaliteediklassi nõudele (1-10 mg/l); soovitav töödelda rauaeraldusseadmega. Mõlema kaevu tootlikkus on passi andmetel kuni 500 m³/d.

Planeeringuala jääb osaliselt reoveekogumisalale ning osaliselt maaparandussüsteemi reguleeriva võrgu alale.

Käitise asukoha aluspõhja moodustavad siluri karbonaatsed kivimid (lubjakivid, merglid, dolomiidid). Pinnakattena on levinud saviliivmoreen. Pinnakatte paksus on valdavalt u 2 m. Tegu on kaitsmata põhjaveega alaga. Juba 1984 a alal tehtud ehitusgeoloogiline uuring märgib et ala põhjavesi/pinnasevesi on reostunud. Planeeringuala vahetusse lähedusse 2010 a rajatud puurkaevu (PRK0026090, 19 m sügavune Siluri-Ordoviitsiumi Adavere-Põltsamaa põhjaveekogumi kaev) vee analüüsiakti näitab, et ammoniumi sisaldus põhjavees on kõrge ja ületab joogivees lubatud sisaldust.

Ala kuulub Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundliku ala koosseisu. Siluri - ordoviitsiumi veehorisont levib kogu alal, vesi lasub karbonaatkivimite lõhedes, reljeefist sõltuvalt 0-10m sügavusel maapinnast. Lõheliisus ja ka veerikkus väheneb kiiresti sügavuse suunas, põhjaveevarude uuringute kohaselt annavad kõige rohkem vett kuni 70m sügavused kaevud. Ordoviitsium-kambriumi veekiht jääb kuni 300 m sügavusele, veekihi varud on piiratud, seetõttu pole tema täiendav kasutuselevõtt võimalik. Kambrium-vendi veehorisont lasub veelgi sügavamal sinisavikihi all, suure sügavuse ja väheste veevarude tõttu pole selle kihi kasutuselevõtt otstarbekas.

Põhjalik piirkonna keskkonnaningimuste kirjeldus on esitatud 2012 a Alkranel OÜ poolt koostatud Õnne Piimakarjatalu Osaühingu keskkonnakompleksloa muutmise taotluse keskkonnamõju hindamise aruandes, mis on kättesaadav http://sadr.keskkonnaamet.ee/index.php?id=10535&op=doc_details&dok_id=361089&asutus_id=1

4 Hinnang keskkonnamõju olulisusele

4.1 Mõju Natura alale ehk Natura eelhindamine

Planeeringualale lähim Natura 2000 võrgustikku kuuluv ala on u 3,7 km kaugusel paiknev Alam-Pedja linnu- ja loodusala (EE0080374, EE0080374).

Arvestades kavandatava tegevuse iseloomu (olemasoleva laudakompleksi laiendamine) ja paiknemist (üle 3 km kaugusel Natura alast), siis on tugevalt ebatõenäoline, et kavandatav tegevus mõjutaks Natura ala kaitse-eesmärke, sh kaitstava liigi seisundit, negatiivselt. Välistatud on ka negatiivne mõju Natura ala terviklikkusele.

4.2 Mõju kaitstavatele aladele ja kaitsealustele liikidele

Planeeringuala asub u 2,3 km Nõmme talu dendraariumi (KLO1200273) piirist kagu suunas. Planeeringualale lähim looduskaitseala on u 3,7 km kaugusel paiknev Alam-Pedja looduskaitseala (KLO1000455).

Planeeringualast 1 km raadiusesse ei jää registreeritud kaitsealuste liikide leiukohti.

Arvestades kavandatava tegevuse iseloomu ja paiknemist, siis on tugevalt ebatõenäoline, et kavandatav tegevus mõjutaks negatiivselt kaitstavaid alasid või kaitsealuste liikide leiukohti.

4.3 Mõju loomastikule ja taimestikule

Kavandatava tegevuse alal ja selle läheduses puuduvad väärtuslikud taimekooslused ja loomastiku jaoks kõrge väärtusega elupaigad. Tegu on valdavalt põllumajandusmaastikuga. Kavandatava tegevuse mõju bioloogilisele mitmekesisusele on väheoluline.

4.4 Mõju maakasutusele ja pinnasele

Olulist maakasutuse muutust kavandatava tegevusega kaasnevana ette ei ole näha. Planeeringuala on ka käesoleval ajal valdavalt kasutusel piimakarjafarmi territooriumina. Uued hoonestusalad on kavandatud kas juba praegu hoonestatud aladele või nende vahetusse lähedusse. Planeeringualas paikneva Metsa kinnistu osas kavandatakse sihtotstarbe muutmist elamumaast tootmiskaas. Tegu on ka praegu farmi territooriumi vahetus läheduses paikneva kinnistuga, millel realselt elamuala kasutus puudub. Seega ei saa sihtotstarbe muutmist pidada olulise mõjuga olevaks.

Olulist mõju pinnasele ei ole ette näha. Ala on suuresti ka käesoleval ajal inimtegevusest mõjutatud. Pinnase seisundit ei muudeta ega ole oodata olulise koguse loodusliku pinnase teisaldamist (eemaldatav pinnasekiht on tõenäoliselt võimalik kasutada samal kinnistul).

4.5 Mõju veekvaliteedile ja hüdroloogiale

4.5.1. Mõju pinnaveele

Pinnaveekogud planeeringualal või selle vahetus läheduses puuduvad. Planeeringuala kaguosa paikneb maaparandusvõrgu alal. Maaparandusvõrk on juhitud planeeringualast u 1,5 km ida pool paiknevasse Võisiku peakraavi.

Õnne Piimakarjatalu OÜ Esku farmi detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhindang 27.04.2018

Pinnaveekogudesse Esku farmi käitamisel ka peale laiendamist ei kavandata saasteaineid juhtida, samuti ei rikuta veekogude veerežiimi veevõtu või heitvee veekogusse juhtimise kaudu, seega on pinnaveele avaldud risk minimaalsel tasemel.

Farmikompleksi tegevus võib pinnavett, sealhulgas põldudelähedasi ojasid ja kraave, mõjutada eelkõige sõnnikukäitluse tulemusel. Võimalikud riskid on tehnoloogiliste ja keskkonnanõuete rikkumine sõnniku hoiustamisel, transportimisel ja laotamisel ning avariiolukorrad.

Olulist mõju pinnaveele planeeringuga kavandatava tegevusega kaasnevana oodata ei ole. Maaparandusvõrgu alal tuleb planeering kooskõlastada Põllumajandusametiga ning vajadusel ette näha meetmed maaparandusvõrgu toimivuse edasiseks tagamiseks.

4.5.2. Mõju põhjaveele

Võimalikuks põhjavee kvaliteeti mõjutavaks keskkonnaaspektiks on loomakasvatuses tekkivas sõnnikus olevate mikroorganismide, toitainete või lämmastikühendite leke pinnasesse ja seejärel põhjavette. Leke on võimalik juhul, kui rajatised pole lekkekindlad või rikutakse tehnoloogilisi ja keskkonnanõudeid või avariiolukorras. Tehnoloogiliste ja keskkonnanõuete täitmisel on taoline olukord välditud ning farmi tegevus ei põhjusta negatiivset mõju põhjavee kvaliteedile.

Planeeringuala paikneb kaitsmata põhjaveega alal ning nitraaditundlikul alal. Seega ei ole veekaitseliselt tegu põllumajandusliku tootmise jaoks parima asukohaga. Samas tuleb arvestada, et on tegu juba väga pikaajaliselt põllumajandustootmiseks kasutatud asukohaga ning planeeringuga nähakse ette praeguseks amortiseerunud ja teatavaid keskkonnanõuete omavate hoonete likvideerimist ning uute kaasaegsete ja keskkonnanõuetele vastavate laudahoone rajamist.

Täiendavaid sõnnikuhoidlaid planeeringualale planeeringu esialgne eskiis ette ei näe. Säilitatakse 2x8000 m³ vedelsõnniku rõngasmahutid ja 2500 tonni mahutav tahesõnnikuhoidla. Alal paiknevad amortiseerunud tahesõnnikuhoidlad likvideeritakse. Tekkiv sõnnik on kavandatud tulevikus suunata olemasolevate sõnnikumahutite kaudu biogaasijaama ning kääritusjääk üle anda hoiustamiseks ja laotamiseks Kõo Agro OÜ-le, kes juba omab piirkonnas sõnnikuhoidlaid ning on täiendavalt taotlemas digestaadi ja vedelsõnniku hoidlate rajamiseks lubasid.

Amortiseerunud loomakasvatushoonete asemele kaasaegsete hoonete rajamist võib pidada pigem põhjavee reostusriski vähendavaks tegevuseks. Seda juhul kui uued hooned projekteeritakse ja ehitatakse keskkonnanõudeid ja häid ehitustavasid järgides. Samuti tuleb järgida keskkonnanõudeid hilisemal farmi käitamisel, sh sõnnikukäitluse korraldamisel. Lisaks otseselt õigusaktidest tulenevatele nõuetele on võimalik täiendavaid nõudeid seada ka keskkonnakompleksloas.

Lisaks mõjule põhjavee kvaliteedile mõjutab farm potentsiaalselt ka põhjavee kvantiteeti. Planeeringualale on 2018 aastal rajatud kaks uut puurkaevu. Mõlema puurkaevu passi andmetel on nende soovitatavaks veeandvuseks kuni 500 m³/d. Analoogete piimakarjafarmide veetarve on kuni 350 m³/d. Seega tagab puurkaevude veeandvus igati vajaliku veevajaduse ning ei ole oodata põhjavee kvantiteedi vähenemist ulatuses, mis võiks olulisel määral mõjutada põhjavee taset või kättesaadavust piirkonnas.

4.6. Loodusvarade kasutamine, jäätme- ja energiamahukus

Hoonete ja rajatiste rajamisel ja kasutamisel tarbitakse paratamatult loodusvarasid (nt maa, veeressurss, energia, ehitusmaterjalid), kuid arvestades ehitusmahte ei põhjusta see nende varude kättesaadavuse vähenemist mujal.

Ehitustegevusega kaasneb ehitusjäätmete teke. Antud planeeringu puhul pole oodata jäätmeteket mahus, mis võiks ületada piirkonna keskkonnataluvust.

Ehitusjäätmete valdaja peab rakendama kõiki tehnoloogilisi võimalusi ehitusjäätmete liigiti kogumiseks tekkekohas, korraldama oma jäätmete taaskasutamise või andma jäätmed käitlemiseks üle jäätmeluba omavale isikule ning rakendama kõiki võimalusi ehitusjäätmete taaskasutamiseks. Jäätmete käitlemise (sh kogumise) korraldamisel lähtutakse jäätmeseadusest ja kohaliku omavalitsuse poolt kehtestatud nõuetest.

Jääkreostuse olemasolu kohta antud planeeringualal andmed puuduvad. Arvestades ala ajaloolist maakasutust (põllumajanduslik hoonestus alates 1970ndatest) on mõnevõrra kõrgendatud saasteainete sisaldus pinnases võimalik. Vähetõenäoline on siiski kehtivate pinnase piirnormide ületamine. Uute hoonete ja rajatiste ehitustööde käigus tuleb jälgida pinnase seisundit. Juhul kui tekib kahtlus pinnase reostunud olemise osas tuleb teostada reostusuuring ning määrata pinnase reostusanalüüsidega reostuse maht ja ulatus. Reostunud pinnase esinemise korral tuleb see eemaldada ning anda see utiliseerimiseks üle vastavat jäätmeluba ja ohtlike jäätmete käitluslitsentsi omavale ettevõttele. Jääkreostuse kõrvaldamisel tuleb pärast reostunud pinnase eemaldamist ja enne uue pinnase asendamist viimase reostumise vältimiseks pumbata kaevisest ka reostunud põhja(pinnase)vesi.

4.7. Mõju õhukvaliteedile ja häiringud, sh müra, vibratsioon, soojus ja lõhn

Teatud määral müra ja vibratsiooni võib kaasneda ajutiselt ehitustegevuse ajal. Ehitustegevusega kaasnev mõju õhukvaliteedile on lühiajalise iseloomuga ja väheoluline.

Laudakompleksi kasutamisel tekitavad müra ja vähest õhusaastet piima, sööta ja sõnnikut transportivad veokid, kuid mõju ei suurene olulisel määral ning ei põhjusta üldise saastatuse suurenemist piirkonnas.

Laudakompleksi sihipärase kasutamisega ei kaasne olulisel määral soojuse, ega kiirguse teket.

Vähest vibratsioon võib esineda uute hoonete ehitamisel, kuid arvestades ehitiste iseloomu (1 kordsed hooned) ei ole oodata vibratsiooni tasemel, mis võiks mõjutada ümbritsevaid hooneid.

Tegevusega kaasnevana ei ole oodata olulist valguse emissiooni suurenemist, sest territoorium on ka käesoleval ajal valgustatud. Uute hoonete ja rajatiste puhul on soovitatav vältida üles- või elamualade poole suunatud valgusteid. Kaasaegse korrektselt projekteeritud ja ehitatud valgustuslahenduse korral ei ole oodata olulise valgusreostuse teket.

Lõhnaainete teket ja levikut on hinnatud kompleksloa muutmise taotluse raames. Teostatud hajuvusarvutustest võib järeldada et lähimate elamute juures ei ole oodata lõhnaainete häiringutaseme ületamist.

Arvestades, et võrreldes praeguse olukorraga hakatakse tulevikus käitise sõnnikut suunama biogaasi tootmiseks, siis ei ole oodata lõhna häirivuse olulist suurenemist piirkonnas.

Õnne Piimakarjatalu OÜ Esku farmi detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhindang 27.04.2018

Samaaegselt kätise laiendamisega väheneb seoses sõnniku kääritusprotsessile oluliselt sõnniku hoiustamiselt ja laotamiselt tulenev lõhnaainete emissioon.

Sõltuvalt kääritustehnoloogiast ning lähtematerjalist, on uuringud näidanud, et kääritusjäägi summaarsed lõhnaainete emissioonid on keskmiselt 14 korda väiksemad kui vedelsõnnikul¹. Anaeroobne kääritamine vähendab lõhnaainete teket 50-80%². Sealjuures H₂S emissioonid on 1,8-1870 korda väiksemad. Seega on nii kääritusjäägi hoiustamisel kui ka laotamisel tekkivad lõhnahäiringud oluliselt väiksemad, kui vedelsõnniku puhul³. Vedelsõnniku ebameeldiv lõhn anaeroobsel kääritamisel praktiliselt kaob, kuna lõhna põhjustavad ühendid (orgaanilised happed) protsessi käigus suures osas lagunevad. Sõltuvalt vedelsõnniku liigist laguneb 65...85 % orgaanilistest hapetest⁴. Mõned orgaanilised happed aga lagunevad peaaegu täielikult, nagu: butaanhappe sisaldus kääritusjäägis väheneb 97,5% ning pentaanhappe sisaldus 100%⁵. Arvestades eelnevat ei põhjusta kääritusjäägi hoiustamine ja laotamine olulist lõhnahäiringut.

Ka kätise vastavust õhukvaliteedi piir- ja sihtväärtustele hinnati kompleksloa taotluse koostamisel. Teostatud hajuvusarvutustest ilmses, et ei ole oodata õhukvaliteedi piir- ja sihtväärtuste ületamist väljapool ettevõtte tootmisterritooriumi. Seega ei ole oodata olulist mõju õhukvaliteedile või sellega kaasnevat tervisemõju.

Kompleksloa muutmise taotluse raames koostatud õhukvaliteedi hajuvuskaardid ning lõhnaainete leviku hindamine on leitav https://kotkas.envir.ee/permit_registry/documents_index?search=1&issue_date_start=&permit_status=ISSUED&search_location=&issue_date_end=&valid_start_date_start=&valid_start_date_end=&party=%C3%B5nne&nr=&represented_id=&permit_id=100223

4.8. Mõju inimese tervisele ning sotsiaalsetele vajadustele ja varale

Mõju inimese tervisele antud planeeringu kontekstis saab avalduda eeskätt läbi müra ja õhukvaliteedi tasemete muutuse. Arvestades kavandatud tegevuse mahtu ja tegevuse iseloomu ei ole oodata müra normtasemete ega õhukvaliteedi piir- ja sihtväärtuste ületamist väljapool kätise territooriumi. Seega ei ole oodata olulise tervisemõju esinemist.

Laudakompleksi olemasolu ja selle laiendamine säilitab ja vähesel määral suurendab piirkonna tööhõivet.

Kavandatava tegevusega kaasnevana ei ole ette näha mõju varale.

¹ Wallace, P., Harris, G., Frederickson, J., Howell, G. 2011. Biofertiliser management: best practice for agronomic benefit & odour. Final report. Kättesaadav: <http://www.wrapcymru.org.uk/sites/files/wrap/Digestate%20odour%20management%20-%20Cymru.pdf>

² Iowa State University. 2005. Practices to Reduce Odor from Livestock Operations Flowchart. <http://www.extension.iastate.edu/Publications/PM1970B.pdf>

³ Eesti Põllumeeste Keskkliit. 2009. Biogaasi tootmine ja kasutamine. Käsiraamat. Kättesaadav: http://tek.emu.ee/userfiles/taastuenergia_keskus/biogaasiraamat_veebiversioon.pdf

⁴ Kaasik, A. 2007. Sõnniku kääritusjäägi koostis, omadused ja kasutamine.

⁵ Tamm, T. Biogaasijaamad kaasaegse sõnnikukäitluse osana. <http://www.balticbiogas.ee/public/dokumendid/digestaat.pdf>

4.9. Mõju mõju ajaloolise, kultuurilise või arheoloogilise väärtusega aladele

Muinsuskaitseobjektid ja pärandkultuuriobjektid kavandatava tegevuse alal ja selle lähialadel puuduvad, seega mõju kultuuriväärtustele puudub.

4.10. Avariolukordade esinemise võimalikkus

Kavandatava tegevusega kaasnevana ei ole oodata oluliste avariolukordade esinemist, mis võiksid põhjustada mõjusid väljapoole kaitist. Laudakompleksi kaasajastamine pigem vähendab hoonete amortiseerumisest tulenevaid lekke jms riske.

Projekteerimisel, ehitamisel ja hilisemal tegutsemisel tuleb järgida kehtivas õiguses esinevaid nõudeid tule- ja tööohutusele, jäätmekäitlusele, liiklusohutusele jms.

4.11. Lähipiirkonna teised arendused ja tegevused ning võimalik mõjude kumuleerumine

Olulisi teisi arendusi piirkonnas, mis võiksid põhjustada koosmõjusid või mõjude kumuleerumist ei ole teada.

4.12. Muud aspektid

Riigipiiriülese mõju esinemist käsitletava ehitusprojektiga kavandatava tegevusega kaasnevana ei ole oodata.

4.13. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalusi

Hoonete ja rajatiste ehitustööde käigus tuleb jälgida pinnase seisundit. Juhul kui tekib kahtlus pinnase reostunud olemise osas tuleb teostada reostusuuring ning määrata pinnase reostusanalüüsides reostuse maht ja ulatus. Reostunud pinnase esinemise korral tuleb see eemaldada ning anda see utiliseerimiseks üle vastavat jäätmeluba ja ohtlike jäätmete käitluslitsentsi omavale ettevõttele. Jääkreostuse kõrvaldamisel tuleb pärast reostunud pinnase eemaldamist ja enne uue pinnase asendamist viimase reostumise vältimiseks pumbata kaevisest ka reostunud põhja(pinnase)vesi.

Käitise projekteerimisel ja käitamisega tuleb lähtuda parima võimaliku tehnika nõuetest.

Ettepanek KSH algatamise/algatamata jätmise kohta

Arvestades kavandatud tegevuse mahtu, iseloomu ja paiknemist ei ole oodata tegevuse elluviimisel ja hoonete ning rajatiste sihipärase kasutamisega seonduvat olulist keskkonnamõju, mis nõuaks täiemahulise keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimist detailplaneeringu staadiumis. Antud asukoha sobivust farmikompleksi jaoks on hinnatud 2012 a koostatud KMH raames ning kavandatav mahu suurendamine võrreldes KMHs käsitletuga ei põhjusta mõjude (eeskätt mõju õhukvaliteedile ja veekvaliteedile) suurenemist ulatuses, mis võiks põhjustada ülenormatiivseid keskkonnamõjusid.

Eelnevast lähtuvalt teeb eelhindang ettepaneku jätta Õnne Piimakarjatalu OÜ Esku farmi detailplaneeringule keskkonnamõju strateegiline hindamine algatamata. Käitise keskkonnakaitselisi küsimusi on võimalik lahendada nii detailplaneeringu kui ka ehitusprojektide ja kompleksloa taotluse menetlemise käigus. Vajaduse korral on võimalik kompleksloa väljastamisel kehtestada täiendavaid keskkonnanõudeid.

Lõpliku otsuse KSH algatamise vajalikkuse osas peab tegema otsustaja (kohalik omavalitsus) ning enne otsuse tegemist tuleb küsida (KSH algatamise või mittealgatamise otsuse eelnõu ja KSH eelhindangu põhjal) seisukohta kõigilt asjaomastelt asutustelt vastavalt KeHJS § 33 lõikele 6.

Kasutatud materjalid

Allikmaterjalid:

Adepte Ekspert OÜ. 2017. Õnne Piimakarjatalu OÜ Esku farmi keskkonnakompleksloa muutmise taotlus.

Adepte Ekspert OÜ. 2013. OÜ Mangeni PM lüpsilauda kompleksi ja biogaasijaama rajamise keskkonnamõju hindamine.

Alkranel OÜ. 2012. Õnne Piimakarjatalu Osühingu keskkonnakompleksloa muutmise taotluse keskkonnamõju hindamise aruanne.

Seadused, määrused:

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus ([RT I 2005, 15, 87](#))

Looduskaitse seadus ([RT I 2004, 38, 258](#))

Andmebaasid:

EELIS (Eesti Looduse Infosüsteem): <http://loodus.keskkonnainfo.ee>

Keskkonnaregister: <http://register.keskkonnainfo.ee>

Maa-ameti geoportaal: <http://geoportaal.maaamet.ee>

VEKA: <http://loodus.keskkonnainfo.ee/WebEelis/veka.aspx>